

Onderzoek waterkwaliteit in relatie gewasbestrijdingsmiddelen

aan: de raad van de gemeente Teylingen

zaaknummer: Z-24-376885

Datum collegevergadering: 9 juli 2024

datum raadsvergadering: 26 september 2024

agendapunt:

portefeuillehouder: Mevr. H.M.A. Hooij

behandelend ambtenaar: Remko van Eeten

emailadres: r.vaneeten@hltsamen.nl

telefoon: 14 0252

Wij stellen voor:

1. Het college de opdracht te geven eenmalig metingen uit te voeren naar dinoterb, dichloorfos en fenchloorfos in het oppervlaktewater binnen gemeente Teylingen en hiervoor in overleg met het Hoogheemraadschap van Rijnland (Rijnland) 3 meetpunten in Gemeente Teylingen aan te wijzen.

Inleiding

In Nederland worden verschillende gewasbeschermingsmiddelen gebruikt voor de bestrijding van schadelijke organismen, zoals onkruid, schimmels en insecten. Een deel van de gebruikte middelen komt in het oppervlaktewater terecht, waar het schadelijk kan zijn voor planten en dieren die in het water leven. Hiervoor is overheidsbeleid en -toezicht georganiseerd om daarmee de negatieve impact op natuur en flora te beperken evenals de volksgezondheid niet negatief te beïnvloeden. Bovendien houdt het Ctgb (College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden) regie op de toegestane middelen en toetst (biologische) middelen op geschiktheid.

Onlangs zijn in het oppervlaktewater binnen het beheergebied van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). Twee gewasbeschermingsmiddelen, dinoterb en fenchloorfos, aangetroffen en overschreden de normgrens. Deze middelen zijn niet meer voor gebruik toegestaan. Op het moment van dit schrijven is de afkomst van deze middelen nog niet bekend, dit kan zowel binnen als buiten de agrarische sector liggen. Vanuit het oogpunt van volksgezondheid wil het college helderheid hebben over de al dan aanwezigheid van de stof(fen) in ons oppervlaktewater.

In de media en uw raad is hiervoor aandacht geweest. Dit heeft onder andere geleid tot het verzoek aan het college van Teylingen om duidelijkheid te verkrijgen over de aanwezigheid van deze stoffen in de eigen watergangen.

In het kader van het agrarisch meetnet monitort Rijnland altijd al met een vaste frequentie in 7 watergangen in de Bollenstreek op gewasbeschermingsmiddelen. Het aantal normoverschrijdingen in 2023 was minder dan voorgaande jaren. In het eerste kwartaal van 2024 waren er echter al net zoveel normoverschrijdingen als in heel 2023. Rijnland onderzoekt wat de oorzaak van deze stijging is.

Bestaand kader en context

In het beheergebied van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) is dinoterb en fenchloorfos gemeten in hun oppervlaktewater. Deze middelen zijn niet meer toegestaan. HHNK is een bronnenonderzoek gestart. De uitkomst van dit onderzoek zal naar verwachting nog enige maanden op zich laten wachten. Rijnland wacht deze onderzoeksresultaten af alvorens eventuele vervolgstappen te zetten.

Vooruitlopend op deze resultaten wil de gemeente Teylingen uit verantwoordelijkheid voor volksgezondheid en milieu zelf zicht hebben op waarnemingen van aanwezigheid van dinoterb en fenchloorfos (zie ook bijlage A Stofkenmerk). Echter vanuit taak en verantwoordelijkheid is Rijnland het bevoegd gezag op het gebied van waterkwaliteit. Voor duiding van volksgezondheidsaspecten is de GGD het bevoegde orgaan.

Het college van Teylingen zal zelf deze metingen gaan organiseren (onder inhoudelijke regie van Rijnland). Vervolgens zullen de uitkomsten aan Rijnland en de GGD voorgelegd worden ter duiding en advisering.

Beoogd effect

Inzicht krijgen in de aanwezigheid van dinoterb, dichloorvos en fenchloorfos in de Teylingse wateren.

Argumenten

1.1 Volksgezondheid: de gewasbestrijdingsmiddelen dinoterb en dichloorvos zijn vanuit bedreiging volksgezondheid en milieu verboden middelen.

HHNK doet nu onderzoek naar deze stoffen in hun beheergebied ten noorden van het Noordzeekanaal, er zijn namelijk grenswaarde overschreden van deze stoffen in het oppervlakte water. De onderzoeksresultaten zullen enige maanden op zich laten wachten.

Rijnland volgt deze onderzoeken nauwgezet, echter zij wacht op de resultaten HHNK alvorens de overweging maken om zelf onderzoek uit te voeren. Vanuit onze verantwoordelijkheid voor volksgezondheid en milieu wordt voorgesteld deze onderzoeksresultaten van HHNK niet af te wachten en de gemeente zelf inzicht wil verkrijgen in de aanwezigheid van deze 3 gewasbestrijdingsmiddelen binnen de gemeentegrenzen

1.2 We gaan meten op 3 punten binnen de eigen gemeentegrenzen.

Er is in 2014 een agrarisch meetnetwerk ingericht. De werkelijkheid is echter dat binnen de gemeentegrenzen van Teylingen geen meetpunten zijn opgenomen in dit netwerk. Er zijn 2 meetpunten in Hillegom en 5 in Noordwijk. In dit netwerk wordt niet gemeten op dinoterb en fenchloorfos en dichloorvos. Om meer inzicht te verkrijgen in de aanwezigheid van deze 3 stoffen in het eigen oppervlaktewater wordt op enkele locaties binnen de gemeente Teylingen meten.

1.3 Gezien de stoffen dinoterb en fenchloorfos ontbreken in 'huidige agrarisch meetnetwerk' en Teylingen geen onderdeel uitmaakt dit meetnetwerk is, zal het college Hoogheemraadschap van Rijnland vragen om de onderbouwing tot de inrichting in deze.

Kanttekeningen

1.1 Op de locaties van metingen is er sprake van een '0' situatie.

Er zijn geen eerder meetgegevens beschikbaar over de waterkwaliteit op locaties binnen de gemeente. Een verschil kan niet geduid worden, alleen wel/niet aanwezig.

1.2 De metingen staan los van het bestaand agrarisch meetnetwerk.

De resultaten van onze meting zijn niet uitwisselbaar/ vergelijkbaar met de metingen in het agrarisch meetnetwerk.

1.3 Interperteerbaarheid van de resultaten:

- De metingen en resultaten geven alleen antwoord op de vraag op de aanwezigheid van dinoterb dichloorvos en fenchloorfos in het oppervlaktewater op dat moment. De metingen geven geen inzicht in de chemische of ecologische

- waterkwaliteit in zijn geheel alsmede de eventuele impact op de volksgezondheid.
- Deze eenmalige metingen geven geen direct antwoord op de waterkwaliteit in zijn geheel. Om goed inzicht te verkrijgen in het vraagstuk waterkwaliteit in relatie met de volksgezondheid zijn er meer en langdurige metingen noodzakelijk. Dit laten we in dit onderzoek buiten beschouwing.

1.4 Dinoterb is per 1998 een verboden gewasbestrijdingsmiddel en wordt door Rijnland niet geanalyseerd in de bollenstreek i.v.m. lage gemeten concentraties bij een eenmalig onderzoek op 3 locaties in 2004.

1.5 De gemeente is geen bevoegd gezag op waterkwaliteit, dit is Rijnland.

Financiële consequenties

De kosten van de metingen inclusief rapportages worden ingeschat op maximaal € 6.000,-. Hierbij gaat de gemeente uit van metingen op 3 locaties waar eenmalig een meting wordt gedaan inclusief een rapportage. De kosten worden gedekt uit onderhoud waterwegen.

Aanpak, uitvoering en participatie

Het college stelt voor op drie plaatsen binnen Teylingen eenmalig metingen naar dinoterb, dichloorvos en fenchloorfos te doen. Het tijdspad van het organiseren en uitvoeren van deze metingen, na instemming van de raad, is ongeveer 4 maanden. Hierna wordt de raad middels een raadsbrief geïnformeerd over de uitkomsten, inclusief duiding van Rijnland en de GGD.

Wanneer de raad besluit het college opdracht te geven voor de metingen delen we dit ook als persbericht met de lokale media om zo onze inwoners te informeren over het onderzoek.

Duurzaamheid

Binnen de Duin- en Bollenstreek werken wij samen met de vier andere gemeenten aan de bestuursopdracht Landelijk Gebied en Duurzame Greenport. Dit resulteert in onder andere een gebiedsvisie en de beleidsambitie voor wat betreft de duurzaamheid en toekomstbestendigheid van de agrarische sector in ons gebied.

De groenblauwe dooradering inclusief waterkwaliteit vormt een essentieel onderdeel van deze bestuursopdracht.

Daarnaast is binnen de greenport Duin- en Bollenstreek het bewustzijn van de noodzaak tot het minimaliseren van beschermingsmiddelen en bij voorkeur op biologisch basis groot.

De sector heeft daarvoor afgelopen jaren meerdere innovatieontwikkelingen in gang gezet waarvan de eerste resultaten inmiddels worden toegepast, bijvoorbeeld bij:

- de invoering van regiocertificering (plan in het kader van Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied)
- het gebruik van robots en laserstralen om onkruid te verwijderen
- Artificial Intelligence (AI) & drones voor waarnemingen om vervolgens zo nauwkeurig mogelijk, daar waar het echt nodig is, middelen te gebruiken
- de toepassing van bufferstroken langs waterpartijen
- field labs voor natuurinclusieve bollenteelt.

Deze ontwikkelingen dragen bij aan de ambities om natuurinclusief bollen te gaan telen. Aan de andere kant hebben markt en sector ook tijd nodig om zich te kunnen aanpassen aan veranderende consumenteneisen.

Hillegom-Lisse-Teylingen (HLT)

Gemeente Teylingen voert deze metingen zelfstandig uit. De omliggende gemeenten wachten eerst de uitkomsten van HHNK af inclusief het opvolgende beleid van Rijnland.

Urgentie

Normaal.

Evaluatie

De procesgang en evaluatie van de metingen wordt geëvalueerd en meegenomen in de bestuursopdracht Landelijk gebied en duurzame Greenport.

Bijlagen en achtergrondinformatie

Bijlage A Stofkenmerken.

Namens het college van Teylingen,

Dhr. Jeroen F.A. Tomassen
Secretaris

Mevr. Carla G.J. Breuer
Burgemeester

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Teylingen,

gelezen het voorstel van het college van 9 juli 2024 met als onderwerp **onderzoek waterkwaliteit in relatie gewasbestrijdingsmiddelen**

gelet op de behandeling in de raadscommissie- en raadsvergadering,

gelet op artikel 108 van de Gemeentewet,

Besluit:

1. Het college de opdracht te geven eenmalig metingen uit te voeren naar dinoterb, dichloorvos en fenchloorfos in het oppervlaktewater binnen gemeente Teylingen en hiervoor in overleg met het Hoogheemraadschap van Rijnland (Rijnland) 3 meetpunten in Gemeente Teylingen aan te wijzen.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 26 september 2024,

Digitaal ondertekend door Marjoleine van Egeraat
op 03-10-2024

Mevr. Marjoleine van Egeraat
Griffier

Digitaal ondertekend door Carla G.J. Breuer
op 09-10-2024

Mevr. Carla G.J. Breuer
Voorzitter